

Els fills del PKK

Al sud-est de Turquia la guerra civil va a més: el Govern emprèn accions contra els milicians kurds. El jovent radical, que abans tirava pedres, ara combat a les ciutats situades a primera línia del front.

Katrin Kuntz
© Der Spiegel

Era un dijous al migdia de final de desembre. Rozerin Çukur va sortir de casa, suposadament per recollir els apunts de classe a casa d'una amiga. La noia no va tornar.

Rozerin va córrer pels carrerons estrets de Sur, l'intricat barri vell de la ciutat de Diyarbakir, de milions d'habitants, una noia bonica de 17 anys i cabells castany fosc. Portava l'uniforme de l'escola, a la motxilla duia un llibre i un llibre.

"Poques hores més tard", explica el seu pare, "la meva filla combatia a

la guerra". S'havia unit al moviment juvenil YDG-H, que rep el suport de l'il·legalitzat Partit dels Treballadors Kurds (PKK) i que des de començament de setembre s'enfronta a l'exèrcit turc als carrers de Diyarbakir amb kalàixnikovs i a través d'atacs amb explosius.

Rozerin va morir per un únic tret al cap. El seu cadàver es troba des del 8 de gener al barri vell de Diyarbakir, on és prohibit entrar, envoltat d'un mur consistent, patrimoni de la humanitat, des de sempre centre de la resistència kurda. Els pares de Rozerin fan guàrdia en una sala comuna, juntament amb desenes d'altres pares, els fills dels quals també han mort en la recent guerra civil del sud-est de

Turquia. Els pares diuen que només desitgen una cosa: enterrar els seus fills decentment. Però l'Estat turc, diuen, els impedeix rescatar-ne els cossos.

Les instàncies estatals consideren que els joves morts són terroristes, membres violents del PKK. Els pares diuen que sí que se'ls va oferir d'entrar al barri vell en petits grups, però que les instàncies estatals els van exigir que s'emportessin les armes dels caiguts. I els pares no volien agafar cap arma. "Els soldats", temien, "ens dispararien immediatament".

Ara les mares que estan de dol seuen en una estrada sota gruixudes catifes, pel fred. A les mans porten fotos emmarcades dels seus fills. A pocs centenars

CONFLICTE. L'enfrontament entre el Govern i el PKK torna a esclatar. Al barri de Diyarbakir s'ha declarat el toc de queda i qualsevol que l'infringeixi és considerat terrorista.

territori estigui net de terroristes". No hi ha cap "qüestió kurda", sinó tan sols un "problema de terrorisme".

No únicament a Diyarbakir, també a les ciutats dels voltants bull una amarga lluita casa per casa. El PKK abans atacava sobretot objectius militars i posicions policials; des que l'Estat ha posat les ciutats en setge, la lluita la prossegueix el moviment juvenil radical kurd YDG-H.

Fins no fa gaire, l'YDG-H es considerava una unió de joves desil·lusionats que es defensaven amb pedres i còctels Molotov contra els atacs de l'Estat. Ara que el Govern s'ha proposat netejar les ciutats de simpatitzants del PKK el jovent s'ha rearmat i organitzat amb l'ajuda del PKK. Fan la guerra a primera línia del front, mentre els combatents experimentats del PKK es troben a les muntanyes Kandil.

A la zona hi ha uns deu mil policies i militars destacats, als carrers de la regió s'han aixecat punts de control; tancs i vehicles amb canons d'aigua avancen en columnes. Barris sencers, per exemple a Silopi, estan completament destrossats.

La guerra civil ha tornat a l'est del país. Tanmateix, fins fa un any encara semblava que el procés de pau que Erdogan havia iniciat amb el PKK quan era primer ministre es mantindria. El 2013 el líder del PKK, Abdullah Öcalan, va proclamar un alto el foc que ha durat més de dos anys. Després van arribar les eleccions del juliol del 2015, en què l'AKP d'Erdogan, islamista-conservador, va perdre la majoria absoluta; i en va fer responsable el partit pro-kurd HDP. Aquesta formació va entrar amb un sorprenent 13% per primer cop al Parlament.

Aquell va ser el moment en què Erdogan va perdre definitivament l'interès en el procés de pau. Va convocar noves eleccions per al novembre. Els cinc mesos transcorreguts entre les dues eleccions van ser els més cruents de la història recent de Turquia: després d'un atac terrible als kurds a Suruç, que es va atribuir a l'Estat Islàmic (EI), el PKK va

matar uns policies turcs com a venjança. Retreien a Turquia fer causa comuna amb l'EI. Erdogan va reforçar els atacs a posicions del PKK, que al seu torn va exhortar a proclamar una "autoritat autogestionada" kurda en ciutats turques.

Per la influència de la violència que va seguir, l'AKP d'Erdogan va obtenir la majoria absoluta en les noves eleccions del novembre gràcies a la seva promesa de seguretat.

Des d'aleshores, tant l'Estat com el PKK aposten per l'escalada de violència. Als milicians kurds del PKK, que a Occident també es considera una organització terrorista, els agrada ocultar que ells també tenen una part significativa de responsabilitat en la situació: el PKK va atiar el conflicte que Erdogan volia i va prendre les armes amb massa ràpidament.

No es pot dir amb exactitud quantes persones han mort fins ara en els combats

El Govern dona la xifra que només l'any passat van morir "3.100 terroristes i 200 membres de les forces de seguretat". El partit pro-kurd HDP parla de 340 "civils" morts i 400 morts de les forces de seguretat i "membres del moviment kurd".

Una vegada més en la història de Turquia les tensions entre l'Estat i els kurds s'han descarregat amb violència. L'últim cop, el PKK i les tropes del Govern van combatre entre el 1984 i el 1999 en una guerra civil en què van morir més de 40.000 persones.

El pare de Rozerin, Mustafa Çukur, de 52 anys, està assegut en una cadira de plàstic a la sala d'assemblees. Està tancat en si mateix a causa del dol. "Aquesta guerra no s'acabarà de pressa", diu. "Jo només volia que no s'emportés la meva nena". La seva filla s'ha convertit en una mena de símbol a l'est del país.

El pare de Rozerin va viure els horrors dels anys 90, gairebé totes les famílies kurdes van viure un trauma en aquell moment. Explica que una vegada uns soldats turcs van lligar una dona despullada a un cavall i la van arrossegar pel

de metres, se senten trets. Atacs amb granades. Se senten sirenes. Els pares no miren enlaire.

Al barri vell de Diyarbakir hi ha des de fa 67 dies l'últim toc de queda

D'ençà que l'estiu de l'any passat, el conflicte entre turcs i kurds, entre el Govern i el PKK, va tornar a esclatar, qualsevol persona que sigui vista al carrer durant el toc de queda és considerada terrorista i seguidor del PKK.

L'Estat actua amb la màxima duresa contra el PKK. Els volen eliminar, va anunciar fa poc el president Recep Tayyip Erdogan, i lluitaran "fins que el

YDG-H. És el moviment juvenil kurd. Fins fa poc es considerava una unió de joves desil·lusionats que es defensaven amb pedres i còctels Molotov, ara fan la guerra a primera línia del front, mentre els combatents experimentats del PKK es troben a les muntanyes Kandil.

→ poble. La família de Mustafa va haver de fugir. Diu que durant molt de temps a la seva filla no li'n va explicar res. "Si no, s'hauria implicat massa en política de seguida".

Rozerin volia ser psiquiatra, explica el seu pare. La seva radicalització va començar quan l'Estat va imposar el toc de queda. Preguntava contínuament: per què és un problema ser kurd?

El desembre del 2015, diu Mustafa, Rozerin va sentir que en els combats al barri vell de Sur havien disparat a un nadó de tres mesos. "Després d'allò no podia dormir", segons diu el pare. Quan poc després es va aixecar el toc de queda unes poques hores, Rozerin va desaparèixer, per sempre.

L'esperança d'arribar a una solució pacífica del conflicte, com demanava l'HPD, partit pro-kurd a l'oposició, els pares de Diyarbakir ja fa temps que l'han perduda. Tot i així, avui seuen al voltant de Figen Yüksekdag, la copresidenta de l'HDP, que està viatjant pel territori en conflicte. Li pregunten: Què fem amb els cadàvers dels nostres fills? Yüksekdag només pot dir-los que el seu col·lega Demirtas ara mateix és a Brussel·les, parlant amb la Comissió Europea. "Els ha informat sobre la guerra civil", els diu la política.

No els diu que ara mateix a Europa li interessa més la política d'Erdogan respecte als refugiats que no pas la qüestió kurda. Però això ja ho saben tots igualment. Qui pot fugir del territori en conflicte.

L'endemà al matí Figen Yüksekdag és a Gira Mira, un poblet cent quilòmetres al sud de Diyarbakir. L'HDP va convocar-hi una roda de premsa, però uns policies han tallat l'accés al poble. Els periodistes han d'accedir-hi d'amagat camps a través per trobar-se amb la copresidenta del tercer partit més gran del país.

Yüksekdag és una dona tranquil·la de cabells negres i llargs i cara fina. Es troba al mig dels habitants de Gira Mira, centenars de persones que el dia abans van voler iniciar una marxa de protesta

a la ciutat de Cizre. Però l'exèrcit anava equipat amb canons d'aigua.

A Cizre actualment els combats són especialment durs. Trenta-una persones estan tancades des de fa 16 dies en un edifici, ferits i sense aigua. Van morint l'un rere l'altre. L'exèrcit no deixa passar una ambulància que és tan sols a uns quants centenars de metres perquè reculli els ferits. Suposadament, diuen fonts estatals, els terroristes dispararien a l'ambulància.

"Exhortem totes les persones de Turquia a aixecar-se contra aquest horror", crida Yüksekdag. "En aquest país es governa dictatorialment. Tothom s'hauria de rebel·lar per defensar la seva llibertat". I afegeix que no es pot reconèixer aquest "Govern de les massacres".

El seu partit, l'HDP, està en una situació complicada. Fins ara sempre havia rebutjat la lluita armada. Tanmateix, el Govern l'està criminalitzant. El president Erdogan acusa el partit de ser una extensió del PKK. Erdogan es nega ni tan sols a parlar amb els seus diputats. El partit està aïllat. Vint-i-quatre alcaldes kurds han estat detinguts els últims mesos, i també periodistes crítics i intel·lectuals.

Al mateix temps, però, el partit rep pressió del PKK. El copresident al costat de Yüksekdag, Selahattin Demirtas, es va pronunciar al desembre a favor d'un territori kurd autogestionat. Des d'aleshores, la fiscalia ha emprès diligències, i Yüksekdag també podria perdre la immunitat parlamentària.

"Abans del 7 de juny hi havia diàleg, però Erdogan el va interrompre", diu Yüksekdag. "Hi hauria hagut una oportunitat per a la pau, però l'AKP va veure aquella oportunitat com una derrota, perquè Erdogan veia amenaçat el seu sistema presidencialista". Per al futur de Turquia, en canvi, és decisiu reforçar el sistema parlamentari, afirma Yüksekdag. Els kurds només exigien una reforma administrativa, en què una petita part de l'autoritat del Govern central es conferís als Governos locals.

"L'HDP ofereix un espai democràtic de mediació: entre el Govern i el PKK", diu Yüksekdag. "Erdogan està destrossant aquest espai. És lògic que els kurds tornin a orientar-se cap al PKK". I esbossa un somriure amarg.

Erdogan també combat les aspiracions d'autonomia kurdes extrapolíticament. El president de la regió autònoma kurda de l'Iraq acaba d'anunciar un referèndum sobre un possible Estat propi. No hi ha res que preocupi tant els turcs com el quasi-Estat de Rojava, al nord de Síria. Allà la branca siriana del PKK, l'YPG, està creant un corredor kurd ininterromput.

A primera línia a Turquia, ara hi lluita l'organització juvenil YDG-H, pròxima al PKK. El "moviment juvenil patriòtic-revolucionari" coneix bé les ciutats que defensa, la majoria de membres han crescut a les poblacions on lluiten. Col·loquen explosius, mines, fan de franc tiradors. Les autoritats turques afirmen que els joves reben ordres directament del quarter general del PKK. Però ells ho neguen, si més no oficialment.

La major part dels combatents són joves, alguns de menys de 20 anys. No porten armilla antibales ni casc. Semblen poca cosa al costat de les forces estatals, altament equipades. Però s'han convertit en una guerrilla urbana. Quants n'hi ha no ho sap ningú. S'organitzen en cèl·lules d'uns 50 membres, que defensen un barri. Se'ls uneixen simpatitzants de l'oest de Turquia.

A Nusaybin, una ciutat a tocar de la frontera siriana, al davant de Qamixli, actualment encara hi ha combats esporàdics. Des del 2 d'octubre Nusaybin va estar en total 40 dies en toc de queda. Els carrers estan aixecats; les parets de les cases, plenes de forats; els camins estan tallats per centenars de barricades fetes amb llambordes; al darrere hi ha trinxeres. Hi ha penjades lones de plàstic enormes entre troncs per obstruir la vista dels franc tiradors dels teulats.

Entre dues barricades hi ha una porta oberta; Omer, de 28 anys, intenta encendre el foc en un forn amb fusta molla al local d'assemblees. Al seu voltant hi ha asseguts joves que ara lluiten a Nusaybin, veuen te negre calent amb sucre. A

les parets hi ha penjats retrats dels joves "màrtirs", tal com ells els anomenen, i una imatge del líder del PKK, Öcalan.

El nom de guerra d'Omer, "Azad", significa "llibertat". Fa dos mesos va arribar d'Istanbul, va deixar la feina en una fàbrica per donar suport a la lluita contra l'Estat.

A Nusaybin, als anys noranta, centenars de persones van ser executades, l'exèrcit els va passar per sobre amb tancs. El setembre del 2015 l'alcaldeessa va ser detinguda perquè suposadament va donar suport a la demanda d'un territori autogestionat pels kurds. Ankara hi va col·locar un gestor que és responsable de la decisió respecte a tots els àmbits importants de la vida.

Omer és un líder carismàtic, alça la veu quan parla sobre la seva lluita. "Tot l'Orient Mitjà s'està reconstruint", explica. "Els kurds no havien tingut mai una ocasió tan bona com avui". Fins fa poc el jove llançava còctels Molotov, quan les forces de seguretat atacaven. Ara, diu, han construït una unitat de defensa a la qual s'afegeixen cada cop més civils: en diuen YPS.

"Ens organitzem perquè l'Estat ataca amb armes les nostres ciutats", diu Omer. Les milícies ciutadanes s'han de convertir al sud-est en una unitat militar. Els nens del Kurdistan troben la seva identitat en el combat. Per a ells, l'YPS té un poder d'atracció com per als nens alemanys un equip de futbol. Només que en el cas de l'YPS han de fer-se adults de pressa.

Ara Omer parla amb arravatament. Compara Erdogan amb Hitler i diu que, si Erdogan té alguna cosa contra les trinxeres de Nusaybin, primer hauria de tancar "la trinxera entre Rojava i el Kurdistan turc", o sigui, eliminar la frontera. "Ha arribat l'hora del Kurdistan".

Omer sap la història de moltes revolucions. "Els soviets, Mao, Fidel", els seus textos l'han marcat. Ell també té una història familiar terrible, amb violacions i execucions. "Fa dècades que estem en guerra amb l'Estat turc", diu.

La formació la va rebre en una cèl·lula del PKK a Istanbul, diu Omer. La línia oficial és una altra: l'YPS no rep entrenament del PKK, no accepta menors d'edat, casats o dones amb criatures. No exigeix un Estat, sinó autonomia democràtica i la fi del capitalisme.

D'on provenen les armes? "Es pot entrar de tot per contraban", segons Omer. En una casa de la ciutat un combatent més tard ens ensenyarà l'entrada d'un túnel que porta a Síria. Els combatents de l'YPS escriuen llistes amb tot el que necessiten: armes, diners, esportives noves. El PKK, explica Omer, els ho envia a través del túnel. Sovint més del que han demanat.

Al vespre Omer desapareix pels carrers, a la casa de l'YPS hi arriben uns 20 joves combatents. S'asseuen a terra al voltant de plats d'arròs i pollastre, hi ha un ambient relaxat. Fan broma, canten cançons d'alliberament kurdes, atien el foc, beuen te.

Aquí els combatents reben entrenament armamentístic i formació ideològica: tot gira entorn d'Öcalan, el paper →

**NI PER PART DEL
GOVERN TURK NI DEL
PKK NO HI HA INDICIS
DE RETORN AL PROCÉS
DE PAU**

→ de la dona al PKK i, sobretot, del fet que no s'ha de seure amb una cama damunt l'altra.

"Estic enamorada d'Öcalan", diu una noia. Un jove diu que abans era pastor i que ara vol combatre. Un altre exposa tots els escrits d'Öcalan. Hi ha unitats d'homes i de dones, molts semblen molt joves, alguns estan a la pubertat, però no són pas ignorants. El PKK ha donat sentit a la seva vida.

Quan es fa de nit, es pengen els kalàixnikovs i es tapen la cara. Llavors patrullen pels carrers de Nusaybin. Amb molta alegria entonen una cançó de lluita, les forces de seguretat desapareixen. Els joves canten més fort.

Rengin és una noia de 19 anys, té una veu especialment bonica i dirigeix una nova unitat de l'YPS. Ella també va tornar d'Istanbul a la seva ciutat. Ja ha combatut a Cizre, Suruç i Silopi. A l'estiu també va assistir dues setmanes a un camp d'entrenament del PKK a Cizre, tot i que oficialment no hi hagi cap connexió. Cinc formadors del quarter general del PKK, situat a les muntanyes Kandil a l'Iraq, van venir, diu, per instruir 300 persones. La qüestió és fins a quin punt instrumentalitzen els joves per als seus propòsits.

"El meu somni és un país lliure", diu Rengin. "Volem la nostra terra." Després s'asseu amb el seu kalàixnikov a la vora del foc, a la casa de joves, per a la guàrdia de nit.

Erdogan ha anunciat que abans de la primavera "s'haurà netejat tots els barris de terroristes". El PKK vol contraatacar a la primavera amb una gran ofensiva. A la regió molta gent pensa que vindran combatents experimentats del PKK de les muntanyes Kandil i que la lluita entre l'Estat i els joves ara només és una prova. Ni per part del Govern ni del PKK no hi ha indicis del retorn al procés de pau.

L'endemà al matí Rengin i els altres arrenquen del terra les llambordes amb pics, per construir una nova barricada. Mentrestant, escolten música. Cada vegada que amb el carretó arriben a la cruïlla els plouen trets. Quan un dels cops els va de ben poc, riuen sorpresos, com si algú hagués llançat una pilota molt lluny, a fora de banda. •

Traducció d'Arnau Figueras

La renegociació de la permanència de Gran Bretanya a la UE té molt de teatral, però podria ser suficient per satisfer el públic de casa a Cameron.

Fletxes, embats i dilemes

© The Economist

"Estar junts o no estar-hi, aquest és el dilema", va penjar a Twitter el president del Consell Europeu, Donald Tusk, el 2 de febrer després que es publicà l'esborrany en què oferia a Gran Bretanya noves condicions perquè el Regne Unit continuï dins la UE. David Cameron, que havia negociat amb molt d'estira-i-arronsa aquest acord amb Tusk, lògicament no se sentia tan líric. Abans que aguantar preguntes als Comuns, el que el primer ministre féu va ser agafar un tren i anar a visitar una fàbrica de propietat alemanya a Wiltshire, mentre el seu ministre per a Europa va haver d'entomar les diatribes que li van etzibar. Els titulars de premsa l'endemà eren minsament poètics: "A qui s'ha pensat que està enganyant vostè, senyor Cameron?", clamava el *Sun*.

Liam Fox, ex-ministre de Defensa i euroescèptic, va dir que cap dels canvis detallats en la proposta de Tusk "no s'acosta ni de bon tros als canvis promesos al públic". Cameron, però, al·legava que havia aconseguit les concessions que va prometre el 2013 quan va tractar de posar fi, d'una vegada per totes, a l'interminable debat sobre la permanència a la UE oferint un referèndum de permanència sí o no.

El pacte proposat té quatre punts principals. La nina dels ulls de Cameron

és un "fre d'emergència" que permetria a Gran Bretanya (amb el permís d'altres Governos de la UE) restringir les ajudes als treballadors d'altres Estats membres negant-los durant quatre anys l'accés a les prestacions que complementen els sous més baixos. Cameron va insistir que això "seria important" a l'hora de frenar la immigració que actualment abasta nivells de 180.000 l'any i que és la principal raó que molts electors vulguin marxar de la UE.

En segon lloc, un mecanisme de "targeta vermella" permetria als Governos nacionals bloquejar algunes lleis de la UE si 15 d'ells o més sumessin les seves forces. Els *tories* euroescèptics volien un dret de veto per al Regne Unit, una petició deliberadament inversemblant. A la pràctica, la targeta vermella no és sinó una manera de despistar: costa imaginar-se circumstàncies en què 15 països poguessin cohesionar-se contra una proposta que no hagués estat ja prèviament rebutjada.

A Gran Bretanya i altres països de fora de l'eurozona se'ls permetrà frenar algunes lleis europees, com a salvaguarda contra l'avassallament de països de la moneda única. Finalment, el primer ministre britànic va garantir un compromís per posar límits a la força del concepte "una unió cada vegada més estreta", un dels objectius consagrats en tractats de la UE que molts britànics no comparteixen. Des del punt de vista de la nova proposta, Gran Bretanya gaudiria del re-